

РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ JUST IN TIME В ПЕРІОД КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

Щур М.О., Гречковська А.І.

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник - Смерічевська С.В., д-р екон. наук, проф.

Ключові слова: ризики, логістичні концепції, Just in Time, запаси, витрати

Пандемія COVID-19 стала викликом для світової економіки та логістики в тому числі. Карантинні обмеження стали проблемою для перевезення товарів та спровокували затримки у ланцюгах постачання. Світові та українські компанії зосередили свою увагу в першу чергу на забезпеченні безпечних умов праці та на дотриманні карантинних умов, що призвело до великих втрат для більшості підприємств різних сфер економіки. В нових умовах функціонування як окремих бізнес-структур, так і макроекономічних систем, спричинених пандемією та карантинними обмеженнями у світовому масштабі, виникли принципово нові проблеми, які потребували принципового перегляду підходів до побудови безперервності та досконалості ланцюгів постачання. Більш того, більшість логістичних концепцій, спрямованих на мінімізацію запасів в логістичних системах, зокрема, концепція JIT, стали причиною перебоїв на шляху руху матеріального потоку, і як наслідок, виникненню непередбачених додаткових ризиків для суб'єктів господарювання у всьому світі.

Головними викликами для логістики в період пандемії стали зупинка поставок з ряду підприємств, збільшення навантаження на логістичну інфраструктуру, закриття ряду пунктів видачі замовлень, зростання частки кур'єрської доставки і періодичні обмеження на вантажоперевезення.

Логістична концепція Just-in-Time, яка була вперше успішно реалізована в найбільшій автомобільній компанії TOYOTA, спрямована на мінімізацію витрат в логістичних системах шляхом своєчасної реалізації замовлення, скорочення запасів (зведення до мінімальних), а також контроль якості та зменшення витрат часу на виробництво. Реалізація концепції Just-in-Time ґрунтується на системному аналізі потреб споживачів, на передбаченні зміни попиту на продукцію, що дозволяє своєчасно поставляти необхідну сировину, комплектуючі, напівфабрикати та готову продукцію конкретному споживачу в конкретний час і конкретне місце.

Під час же карантину, спричиненого пандемією, більшість компаній світу зіштовхнулися з проблемами необхідності забезпечення надлишкового (стихийного та непередбачуваного) попиту споживачів. І не тільки через зростання онлайн-покупок, які потребують застосування іншої технології реалізації. Сучасна модель логістичного ланцюжка «Just In Time» (JIT) не

впоралася з новими реаліями глобальної економіки. Робота по моделі JIT привела до неможливості виробничих і торгових компаній задовольнити попит покупця в необхідний момент, що призвело до проблем навіть в такій гігантській машині, як Amazon.

Світова пандемія COVID-19 застала зненацька виробників, що впроваджували принципи «точно-в-строк». Торкнувшись всіх, вона не залишила можливості перерозподілу товарних запасів, оскільки купівельний попит підвищився повсюдно - люди робили запаси перед відходом на карантин. В результаті покупці в різних країнах протягом декількох днів спостерігали порожні полиці магазинів і відчули дефіцит продуктів харчування і господарсько-гігієнічних товарів - коли весь місячний запас був вичерпаний менше, ніж за тиждень, а нові партії ще не підвезли. [2]

На основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що навіть така потужна логістична концепція як Just-in-time не змогла впоратися з проблемою збільшення попиту в період світової пандемії та збоями в ланцюгах постачання. Через те, що технологія Just-in-time працює на основі мінімальних запасів, вона не змогла вчасно задовольнити потребами споживачів, через що виникав тимчасовий дефіцит деяких товарів. Пандемія допомогла зрозуміти світовим виробникам, що навіть потужні технології не дають гарантії ідеальної роботи під час стресової ситуації для економіки світу.

Список використаних джерел:

1. Киричук У. FMCG: Как сформировать план выхода из карантина. URL: <http://surl.li/obkn>
2. ОТК «Юнитранс». Ритейлеров подвела логистическая технология Just-in-Time. URL: <http://surl.li/obko>
3. Гусаченко Н. Эксперты обозначили главные вызовы для логистики в период пандемии. URL: <http://surl.li/obkp>
4. Гірна О.Б. Логістика і ланцюги поставок: виклики пандемії COVID-19. URL: <http://surl.li/obku>